

Entäpä jos alueet kehittyvätkin sattumalta ja useiden visioiden ristipaineessa?

Innovaatioita sattuman tuolta puolen

KAHDENKYMMENTEN viime vuoden aikana olemme oppineet vannomaan erikoistumisen, klustereiden ja innovaatiojärjestelmien nimeen. Olemme myös yrittäneet soveltaa yksiarvoiseen ja yksitavoitteiseen yritysmaailmaan kehitettyä strategista suunnittelua moniarvoiseen, monitavoitteiseen ja monivisioiseen aluekehittämiseen. Osa meistä julistaa jaetun strategian ilosanomaa innovaatioiden nimissä, osa taas väantää puoliväkisin projekteja yhteisiltä näyttäviin toimintalinjojen alle.

Näinkö Suomi uudistuu? Onko todella niin, että kun yhdessä tunnistamme vision ja jaamme sen, ja kun luomme yhteiseen tulevaisuuteen johtavat yhteiset strategiat ja määrätietoisesti rahoitamme strategian mukaisia projekteja, Suomi kehittyä ja kukoistaa. Tämä kaikki

tietysti kehitysalustoilla ristiin-pölyttään. Meidän pitäisi osata ristiin-pölyttää toisiamme rikkomatta konsensusta. Kuulostaa jotenkin paradoksaaliselta.

Onko tämä kuva 2010-luvun Suomesta ja onko tässä syy miksi olemme jäämässä jälkeen?

Mitä jos alueet kehittyvätkin sattumalta ja useiden visioiden ristipaineessa? Mitä jos esimerkiksi Silicon Valleyn huikea kehitystarina on sattuman satoa, ajassa kasautuneiden yksittäisten tapahtumien ketju. Entä voisiko olla niin, että Suomen menestys (unohdetaan viimeiset vuodet) ei olekaan visionaarisena innovaatiopolitiikan tai Nokian ansiota. Mitä jos niin vain pääsi käymään?

TAPAUS SILICON VALLEY

Silicon Valley suorastaan ku-

hisee osaavia ihmisiä, johtavia yrityksiä ja nykyään niin muodikkaita "huippuyliopistoja". Täyttä yksimielisyyttä Silicon Valleyn menestyksen syistä ei ole, mutta monia tärkeitä tapahtumia ja kehityskulkuja on nostettu esille. On mielenkiintoista miettiä, mitä olisi tapahtunut, jos **Frederick Termanni** ei olisi ollut keuhkotautia ja hänen ei olisi tarvinnut muuttaa Bostonin kylmistä olosuhteista lämpimille seuduille. Yhdellä ihmisellä ei isossa kuvassa ole suurta merkitystä, mutta juuri Terman antoi henkilökohtaisen lainan, omista rahoistaan, kahdelle lahjakkaalle opiskelijalle. Opiskelijoiden nimet olivat **Hewlett** ja **Packard**. Yrityshautomoiilla on historialliset sankarinsa.

Yksittäiset tapahtumat ovat yksittäisiä ja Silicon Valley on monessa mielessä ääritapaus maailman alueiden joukossa.

Sen jatkuvan uudistumisen sallisuudeksi on nostettu julkisen hallinnon investoinnit muun muassa sotateknologiaan sekä levoton, riskiä sietävä ja sitä etsivä, rikastumiseen tähtäävä ja pakkomielteisellä tavalla uutta luova kulttuuri.

Tähän kun vielä lisää sen, että alueen tutkimus- ja kehittämis-tehtävissä toimivista ihmisistä yli 50 prosenttia on muualta kuin USA:sta, on sattuman tarttumapinta melkoinen.

SAIKO SENAATTI AIKAAN 90-LUVUN KEHITYKSEN?

Suomesta tuli 1990-luvulla maailman erikoistunein maa informaatio- ja kommunikatioteknologiassa. Aiemmin kuuli sanottavan, että Suomi nousi innovaatiovetoisen maailman

kärkeen koko maailman ihailemalla innovaatiojärjestelmällä, rohkealla innovaatiopolitiikalla sekä Nokian taitavalla strategialla ja osaamisen ainutlaatuisuudella.

Voi toki olla niinkin, että meille syntyi puolivahingossa, mutta osin tietoisesti synnyttäen sattuman tarttumapintoja, jotka heilauttivat ajan kuluessa koko maan uudelle polulle.

Entäpä jos Suomen suuriruhtinaskunnan senaatti ei olisi vuonna 1886 jakanut yksityisille toimijoille satoja oikeuksia teleoperaattoritoimintaan? Olisivatko monet 1990-luvun kehityskulut jääneet toteutumatta?

Senaatin ajatuksena ei tietenkään ollut kannustaa yritteliäisyyteen ja teknologian kehittämiseen, vaan tehdä Venäjälle mahdollisimman hankalaksi ottaa haltuun sen ajan puhelinliikenne. Tulevalle kehitykselle senaatin

ratkaisu oli tärkeä. Suomeen syntyi kilpailua, paikallinen osaaminen alkoi kehittyä eri puolilla Suomea, ja vielä kun Ericssonin ja Siemensin annettiin tuoda aikansa parasta teknologiaa maahan, sattumalle alkoi kehittyä tarttumapintoja.

Paikallinen osaaminen, kansainvälinen kilpailu ja ulkomaiset vaikutteet – siinä on sattumalle tarttumapintaa.

MENESTYS VOI PIILLÄ VALTAVIRRAN VARJOSSA

Suomessa kasvoi 1900-luvun alkupuolella silloisten valtavirtojen varjoissa sellaista osaamista, jonka arvoa kukaan ei osannut vielä tuolloin tunnustaa. Monien konservatiivisten kollegoidensa kauhuksi useat insinöörit harastivat radioamatööri toimintaa.

Asiastaan innostuneet ihmiset leikkivät sen ajan parhaalla teknologialla.

Samalla yrityksiin kertyi sellaista piilo-osaamista, jonka arvo tunnustettiin vasta myöhemmin, ja jonka varaan monet myöhemmät menestystarinat rakentuivat. Telekommunikaation standardisoiminen, puolustusvoimien ARP-projekti, NMT:n syntyminen ja sen avoimuus sekä pohjoismaiden kilpailu alalla, jossa yleensä ei maailmalla kilpailtu, loivat varjoissa kasvaneelle osaamiselle tietä suurille markkinoille.

Monissa tarinoissa kiehtovimpia ovat tulevaisuuden siemenet; oudot aikaansa edellä elävät ihmiset. Meistä muista kummallisia puhuvat ja outoja asioita tekevät ihmiset saattavat olla tulevaisuuden sankareita. Vielä useammin he kuitenkin ovat sitä miltä vaikuttavat – outoja ja

kummallisia. Yhtä kiehtovaa on julkisen hallinnon mahdollistava ja salliva rooli. Jotkut luovat pelikenttää ja sen sääntöjä toisille pelattavaksi. Parhaimmillaan pelikenttä ja pelaajat kehittyvät yhdessä.

Monet Suomen alueet ja kaupungit elävät edelleen omassa umpiossaan ja pelkäävät aitojen innovaatioiden synnyttämää erilaisuutta, ristiriitoja ja epävarmuutta. Sattuman tarttumapinnat eivät synny sattumalta. □

Markku Sotarauta professori, Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu

– Monet Suomen alueet ja kaupungit elävät omassa umpiossaan ja pelkäävät outoutta, erilaisuutta, ristiriitoja ja epävarmuutta. Mutta mitä jos alueet kehittyvätkin useiden visioiden ristipaineessa ja osittain sattumalta? Näille sattumille on luotava tarttumapintoja, Markku Sotarauta sanoo.